

AZ ISKOLÁN KÍVÜLI PROGRAMOK HATÁSA A TANULÁS KOGNITÍV ÉS NEM KOGNITÍV ÖSSZETEVŐIRE

Fűz Nóra / Szegedi Tudományegyetem Neveléstudományi Doktori Iskola

Kulcsszavak: Autentikus tanulás, iskolán kívüli tanulás, kérdőíves vizsgálat

A hazai közoktatási rendszer problémái egyre nyilvánvalóbbá válnak a különböző országos és nemzetközi vizsgálatok (PISA, OKM) romló tanulói teljesítményei által, elsősorban az alkalmazási dimenzióban, tehát az iskolában elsajátított ismeretek valószerű kontextusban történő felhasználásában. A problémák kiküszöböléséhez sürgető szükség volna a tanítási-tanulási módszerek újragondolására, a tanulóközpontú, tevékenykedtető módszerek tényleges gyakorlati bevezetésére, az autentikus tanulás, tehát a valós élettapasztalatok tanórai alkalmazására. Az absztrakt tantermi tudományos ismeretek és a mindennapi élet közötti szakadék áthidalásához szorgalmazandó a tanulási környezet hagyományos, dichotóm megkülönböztetésével szemben az informális és formális tanulás interakciójának elősegítése. A tudományos és technikai fejlődést követő, nem-formális vagy informális tanulási színterek, mint például a látványlaboratóriumok, élménymúzeumok, tudományos központok, illetve a természeti jelenségeket valós vagy életszerű környezetében bemutató botanikus kertek, állatkertek, tanösvények stb. mind kiváló kiegészítői lehetnek a tantermi oktatásnak. Ezen iskolán kívüli tanulási színterek ugyanis a komplex és gyakran interaktív környezetük lévén egyszerre több érzékszervre hatnak, és egyaránt mozgósítják a tanulás kognitív és nem kognitív összetevőit. Az iskolán kívüli színterek nem csak a személyes és kognitív, de az affektív, a szociális és a motorikus tanulásra is lehetőséget nyújtanak. Az iskolán kívüli tanulás (out-of-school learning) iránti figyelem ezért világszerte fokozódik, és számos nemzetközi tanulmány számol be ezen tanulási forma eredményességéről. Hazai viszonylatban azonban csak keveset tudunk az iskolák által szervezett tantermen kívüli tanórák, foglalkozások hatásáról, ezért 2016 május-júniusában egy online kérdőív segítségével kívántuk feltérképezni az iskolán kívüli tanulás hazai gyakorlatát. Jelen előadás a komplex kérdőív egyik egységének (Az iskolán kívüli program specifikus megítélése, Cronbach- α : 0,94) eredményeit kívánja bemutatni, mellyel általános iskolás diákok, pedagógusok és intézményvezetők (N=4681) véleményét kérdeztük arról, hogy mennyire tartják hasznosnak az iskolán kívüli tanulást egyes kognitív és nem kognitív pedagógiai célok elérésében. A kérdőív tételeit faktoranalízis (KMO-index: 0,963) segítségével 3 csoportba soroltuk: kognitív, affektív és társas tanulás. A statisztikai elemzések kimutatták, hogy mind a tanulók, mind pedig a tanárok szerint a társas tanulás szempontjaiból bizonyultak leghatékonyabbnak a foglalkozások. A kérdőív 15 szempontja közül a tanulók, pedagógusok és intézményvezetők egyaránt a közösségi élményben és az új ismeretek szerzésében találták leghasznosabbnak a tantermen kívüli programokat. Az empirikus vizsgálat eredményei alátámasztják, hogy a pedagógusok és diákok több szempontból is igen hasznosnak tartják az iskolán kívüli tanulást, és a jövőben szívesen részt vennének gyakrabban is ilyen tanórákon. A kutatást támogatta az Emberi Erőforrások Minisztériuma ÚNKP-ÚNKP-16-3 Új Nemzeti Kiválóság Program; MTA-SZTE Természettudomány Tanítása Kutatócsoportja.